

Legale hulp bij het sterven raakt verder uit beeld, na uitspraak rechter in zaak Laatste Wil

Beeld Fenna Jensma

De rechter verwijst coöperatie Laatste Wil naar de Tweede Kamer: een versoepeling van het verbod op hulp bij zelfdoding moet van de politiek komen. Of dat gebeurt, is zeer de vraag.

Marten van de Wier 14 december 2022, 11:30

Wie een ander helpt te sterven, bijvoorbeeld door een dodelijk middel te geven, blijft strafbaar. De rechtbank in Den Haag besliste woensdag dat politie en Openbaar Ministerie het verbod op hulp bij zelfdoding mogen blijven handhaven. Coöperatie Laatste Wil had de rechtszaak aangespannen tegen de staat.

Met deze uitspraak raakt het doel van de coöperatie – een levenseinde waarover ieder zelf kan beslissen met hulp van een dodelijk middel –

opnieuw verder uit beeld. Volgens Laatste Wil leidt het verbod op hulp bij zelfdoding ertoe dat Nederlanders die niet in aanmerking komen voor euthanasie maar wel willen sterven, hun toevlucht nemen tot ‘gruwelijke en mensonterende’ methoden. Door het verbod is het te moeilijk om een middel te bemachtigen dat volgens Laatste Wil zou leiden tot een humane dood.

Niet in strijd met mensenrechtenverdrag

Laatste Wil had gehoopt dat de rechter de overheid zou terugfluiten bij het strikt handhaven van het verbod op zelfdoding. Maar voor een verandering van de wet moet coöperatie Laatste Wil bij de Tweede Kamer zijn, zo blijkt uit de uitspraak. Volgens de rechtbank handelt Nederland niet in strijd met het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Aan de ene kant staat in dit verdrag het recht op leven. Staten zijn verplicht het leven van hun burgers te beschermen, zelfs als die daar zelf geen prijs op stellen. Aan de andere kant staat het recht op ‘eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer’. Daaronder valt ook het recht op zelfbeschikking over de eigen dood, stelt de rechtbank. Maar dat betekent niet dat er ook een recht bestaat op hulp bij het sterven.

In balans

Hoe landen de twee mensenrechten tegen elkaar afwegen, is aan hen, zo besliste eerder het Europees Hof voor de Rechten van de Mens. In veel landen is hulp bij zelfdoding altijd verboden. In Nederland bestaat een uitzondering: wie ondraaglijk en uitzichtloos lijdt door een (fysieke of psychische) aandoening, kan om euthanasie vragen bij een arts.

Op die manier heeft Nederland al een vorm van zelfbeschikking rond het overlijden, en die is in balans, zo vindt de rechtbank. Ook al betekent dat, dat een grote groep die wil overlijden geen hulp krijgt bij het sterven. Aan de andere kant beschermt de overheid burgers tegen een impulsieve inname van een dodelijk middel.

Tien aanhangers van Laatste Wil worden vervolgd

Het is een nieuwe tegenslag voor de coöperatie met 29.000 leden, die zelf door het Openbaar Ministerie wordt aangepakt. In 2018 wilde Laatste Wil [het dodelijke ‘middel X’ ter beschikking stellen aan leden](#) (de organisatie zwijgt

publiekelijk over de echte naam). De coöperatie zag daarvan af toen het OM met vervolging dreigde.

Inmiddels verdenkt het OM toch tien ‘betrokkenen’ bij [huiskamerbijeenkomsten van Laatste Wil](#) van hulp bij zelfdoding. Tijdens die ontmoetingen spraken leden over mogelijkheden om te sterven, maar volgens het OM is ‘rondom’ deze sessies middel X ook verstrekt. Twee verdachten deden dat, de andere acht droegen daaraan bij, zo stelt het OM. Onder de verdachten zijn twee oud-bestuursleden van de coöperatie. De strafzaak is waarschijnlijk volgend jaar.

Het is stil rond de ‘voltooid-levenwet’

In de Tweede Kamer werkt D66 ondertussen aan een initiatiefwet voor ouderen die hun leven als voltooid zien, al gaat dat veel minder ver dan Laatste Wil zou wensen. In de wet van D66 komen alleen 75-plussers in aanmerking voor stervenshulp. Dat gaat via een levenseindebegeleider, die de doodswens moet toetsen. Laatste Wil ijvert voor een volledig autonome beslissing voor iedere volwassene.

Aan het plan van D66 zitten haken en ogen, [zo bleek in mei uit een advies van de Raad van State](#). D66 zou beter moeten regelen dat ouderen geen hulp bij zelfdoding kunnen krijgen terwijl ze dat niet werkelijk willen, of wanneer hun doodswens niet stabiel is, of voorkomt uit bijvoorbeeld geldnood of problemen die medisch op te lossen zijn. Anders dreigt een botsing met het recht op leven.

D66 kondigde aan uitgebreid de tijd te nemen om het advies te bestuderen. Sindsdien is het stil. Wanneer de partij de initiatiefwet in stemming wil brengen, en of er een meerderheid voor zal zijn, is onbekend.